

Farsta den 26 juni 2024

Socialdepartementet

Vår referens: Kristian Cornell

DHR:s remissyttrande avseende En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022, SOU 2024:26

DHR är en idéburen demokratisk organisation för och av personer med nedsatt rörelseförmåga. Genom att skapa opinion och påverka de politiska besluten arbetar vi för ett öppet Sverige, där personer med nedsatt rörelseförmåga inte blir utestängda. En av utgångspunkterna i vårt arbete är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är utifrån detta perspektiv vi framför våra synpunkter på utredningen.

Det enda DHR är positiv till är Förslag 9.7, som innebär att äldreregeln behålls i sjukersättningen. Ålderdom kan ge vidare nedsättningar för en person med nedsatt rörelseförmåga och det är därför viktigt att personen enbart prövas mot arbeten hen har tidigare erfarenhet av.

Stupstocken

Övriga förslag behandlar sjukskrivning och sjukpenning och utredningen vill i nästan samtliga förslag backa bandet till "stupstocken". DHR, andra organisationer och fackförbund har alla varit kritiska till rehabiliteringskedjans fasta tidsgränser som sätter personen i risk att utförsäkras. De fasta tidsgränserna ger inte möjligheten till den rehabilitering som kan vara mer komplex och ta längre tid om personen har nedsatt rörelseförmåga. DHR saknar en komplett analys i utredningen som räknar hälsa i andra termer än antal läkarbesök och som också tittar på vad utförsäkring kostar både för individen och för samhället.

DHR anser att det är felaktigt att göra en analys av nya lagar och bestämmelser enbart efter två år och speciellt då ett av åren kantats av coronapandemin. Det är alldeles för tidigt att dra slutsatser om lagar som så tydligt påverkar personer liv

och hälsa, enbart efter två år. DHR undrar om regeringen skulle gjort liknande utredning redan efter två år, om det handlat om någon annan förändring i socialförsäkringssystemet.

År 2024 fick Sverige svidande kritik av FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Kritiken behandlar både arbetsmarknaden och hälsoläget för personer med funktionsnedsättning i Sverige, i dag. Det beskrivs hur funktionsnedsättning mer och mer blir en medicinsk term och hur man som person med funktionsnedsättning känner sig missförstådd i bedömningar. Denna företeelse kan tydligt kopplas till socialförsäkringssystemet som minimalistiskt sätter fokus på medicinska skäl, Försäkringskassans egna expertläkare - i ett fyrkantigt system med lite möjlighet till flexibilitet. DHR frågar sig därför (och önskar svar på) hur utredningens förslag förhåller sig till FN:s rekommendationer.

Enligt funktionsrättskonventionen, Artikel 33 Nationellt genomförande och övervakning, ska förbund som representerar personer med funktionsnedsättning involveras så att konventionen efterlevs. DHR har inte involverats tidigare än nu, då förslagen redan är färdiga.

Den flexibla rehabiliteringen föreslås att skrotas

Personer med nedsatt rörelseförmåga stannar kvar vid ett och samma arbete i högre utsträckning än övrig befolkning. Personen vet vad som fungerar på sin arbetsplats och det finns en risk att byta arbete då till exempel den fysiska tillgängligheten kan vara sämre på en annan arbetsplats. Dessutom kan det vara problematiskt att flytta dit nya arbeten finns då personen har nedsatt rörelseförmåga. Detta på grund av att insatser inte följer individen, utan man tvingas ansöka om stödinsatser i nya kommunen utan garantier att de beviljas. Exempel på sådana insatser är färdtjänst, hemtjänst, personlig assistans, bostadsanpassning och hjälpmedel.

För många av DHR:s medlemmar räcker det med att en insats fallerar för att hela livet ska kapsejsa, vilket gör att man inte kan flytta. Därför är det katastrofalt att en person med nedsatt rörelseförmåga som vill komma tillbaka till sitt arbete, mitt i rehabiliteringen ska börja prövas mot andra arbeten. Att få och hitta ett nytt arbete för en person med funktionsnedsättning är inte enkelt. DHR förstår inte resonemanget hur en person automatiskt får ett arbete, bara genom att sjukpenningen görs mindre flexibel. Riksrevisionen (2024) visar att många fler med sjukpenning rehabiliteras och återgår till sitt arbete genom flexibiliteten i *övervägande skäl*. Det är därför katastrofalt att "*övervägande skäl*" föreslås tas bort enligt Förslag 9.2.

Att under en sjukskrivning rehabiliteras på bästa sätt utefter egna förutsättningar, är en förutsättning för att komma tillbaka till arbetslivet. Att utredningen i Förslag 9.4 vill strama åt möjligheten att förlägga arbetstiden friare än att förkorta varje arbetsdag med sjukskrivningens procentsats är problematiskt. Det framgår i utredningens förslag att det ska finnas möjlighet att förlägga arbetstiden friare om det finns medicinska skäl för det. DHR menar att det är läkaren, den försäkrade och arbetsgivaren som gemensamt bör kunna bestämma arbetstidsförläggning för en så effektiv rehabilitering som möjligt. Att åka till ett arbete varje dag i en sjukskrivning kan ibland ta mycket energi, då det är faktorer som transport och eventuellt vinterväglag som spelar in.

Angiven yrkesgrupp

Bakgrunden till *angiven yrkesgrupp* vid prövning av arbetsförmåga är att den försäkrade tidigare prövades mot arbeten som enbart fanns i teorin – och inte i verkligheten. Vi menar att rättssäkerheten ökar med *angiven yrkesgrupp* då den försäkrade förstår vilka typer av arbeten som hen prövas mot. Utredningen menar att *angiven yrkesgrupp* inte gett resultat då antalet omprövningar inte minskat och att de angivna yrkesgrupperna i vissa fall smalnat av arbetsmarknaden för den försäkrade och varit en tröskel. DHR menar återigen att denna analys är alldeles för tidig att göra efter enbart två år och vi vill att *angiven yrkesgrupp* behålls och inte tas bort enligt Förslag 9.3.

Beslut om detta yttrande har tagits av förbundsordförande Åsa Strahlemo. Yttrandet har beretts av ombudsman Kristian Cornell och i den slutliga beredningen har även förbundssekreterare Ken Gammelgård medverkat.

DHR – Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet

Vänliga hälsningar

Åsa Strahlemo

förbundsordförande